

Hoofdstuk 1

‘Adios*, tot snel!’

Luisa steekt haar hand nog een keer op en kijkt Beatriz na. De schooldeur klapt hard achter haar dicht en de zon schijnt in haar ogen. Het schoolplein ligt er verlaten bij. Over de weg raast een auto.

‘Ja, tot snel! En vraag of we morgen bij elkaar kunnen spelen!’ roept Beatriz haar nog na terwijl ze van het schoolplein afrent. 5

Luisa grinnikt. Als Beatriz de gang er eenmaal in heeft, is ze snel verdwenen. In hardlopen is Beatriz de beste van de klas.

Luisa loopt het plein af en zet er flink de pas in. Vandaag probeert ze op tijd thuis te zijn. Vaak spelen ze na schooltijd nog een potje voetbal met elkaar. Dat is Luisa’s favoriete spel. Vorige week heeft Gabriël de regels aangepast. Er wilden zoveel kleintjes meespelen. Gabriel is aanvoerder van de partij en besloot dat alleen kinderen vanaf twaalf jaar mee mochten doen. Gelukkig is ze net twaalf geworden!

Luisa verlaat de verharde weg en slaat een zijweg in. Gelukkig heeft het niet geregend en liggen er geen modderplassen. Ze is bijna thuis. Hier lijken de grote stenen huizen erg op elkaar. Maar alle voortuintjes zien er verschillend uit. Nog twee huizen.

Voor het huis van buurvrouw Carolina hangt een heerlijke schommelstoel in de boom. Carolina zit onder de boom en zwaait naar haar.

‘Hola*, was het leuk op school?’ roept ze.

Luisa zwaait enthousiast terug, maar schudt toch haar hoofd. Soms schommelt ze even mee. Maar vandaag wil ze snel naar thuis. Ze is laat. Met haar voet trapt ze het tuinhekje open en rent het huis in.

‘Hola mama!’ roept ze vrolijk.

Moeder staat in de keuken drinken in te schenken. Luisa loopt door de kamer naar haar toe.

‘Hola mi niña*.’ Moeder trekt Luisa even naar zich toe en kust haar op beide wangen.

6 ‘Waar is Mauricio?’ vraagt Luisa.

‘Buiten met zijn vrienden bij een geheimzinnige hut.’

Dat klinkt spannend. ‘Waar heeft hij hier in de buurt een hut? Ik ben onderweg niks tegengekomen!’

Moeder lacht. ‘Dat is juist het geheim! Maria wacht op je. Ze heeft haar pop al klaarliggen. Ze wil vader en moedertje spelen. Jij moet geloof ik vader zijn.’

Luisa kijkt om zich heen. ‘Waar is ze?’

Maria komt met een brede lach op haar gezicht aanrennen. Haar bruine haar hangt in een afgezakte staart. Haar gele jurkje hangt verkreukeld om haar heen.

‘Ha, kleine zus!’ Luisa pakt Maria op en houdt haar zwevend boven haar hoofd. Maria gilt het uit.

Luisa zet haar neer op de grond. Maria pakt haar hand en trekt haar mee naar de kamer. Op de grond staan een paar kleine plastic bekertjes met water. Luisa gaat bij Maria op de grond zitten en drinkt langzaam uit een bekertje water, dat Maria haar aanreikt.

Luisa kijkt even achterom. In de gang loopt oom Carlos heen en weer met de telefoon aan zijn oor. Hij is vroeg

thuis vandaag. Gezellig. Nu vader weg is, neemt oom Carlos toch een beetje zijn plek in. Hij vertelt graag grappige verhalen over vroeger. Daar vrolijkt hij moeder weer mee op.

Oom Carlos ziet haar kijken. Hij knipoogt en roept 'Hola!' in de telefoon.

Dan begint hij hard en snel te praten.

'Ja dat doe ik wel voor jullie. Maar weet je zeker dat niemand ervan weet?' Oom Carlos is even stil maar zegt dan hard: 'Als we niet goed oppassen betekent dat de kogel voor mij, en voor jou misschien ook.'

7

Luisa zet haar bekertje op de grond en slikt.

'Vanavond laat breng ik het weg. Wat is het huisnummer?' Stilte.

'En wanneer zie ik mijn loon dan? Ik weet het goed gemaakt. Jullie kennen me nu onderhand en weten dat ik doe wat ik zeg. Dat loon wil ik vooraf hebben. Je brengt het straks maar naar de afgesproken plaats.' Oom Carlos kijkt de kamer in en ziet Luisa kijken. Hij geeft opnieuw een knipoog en trekt de deur snel dicht.

'Kom nou, Luisa, je doet helemaal niet mee', moppert Maria.

Luisa pakt snel het kopje water weer op.

'Heerlijke thee, Maria,' zegt ze enthousiast. 'Maar nu moet ik even iets anders doen.'

Ze staat op en sluipt naar de donkere, smalle gang.

Ze blijft halverwege de gang staan. Zo kan ze net de open keuken inkijken. Daar staan moeder en oom Carlos. Ze praten hard en boos tegen elkaar.

'Carlos, stop hiermee. Het is veel te gevaarlijk. Waarom ga je dan toch door? Alleen maar voor dat geld. Dat mag

je dan van mij ook houden. Je weet wat het kan betekenen. Niet alleen voor jou maar ook voor mij en de kinderen.' Het lijkt alsof moeder bijna in huilen uitbarst.

Oom Carlos kijkt moeder strak aan. 'Kom op. Dat geld is toch verdraaid makkelijk als je wilt eten of je huis op wilt knappen. Trek het je niet zo aan mens. Ik weet echt wel wat ik doe. Vanavond laat ga ik mijn loon ophalen. Dus als ik vannacht wat langer wegblijf dan weet je waar ik uithang.'

8 'Ik zal het wel goed moeten vinden. Je bent mijn broer maar ik kan geen kant op,' zegt moeder half huilend. Stilte.

Luisa hoort voetstappen en glipt snel terug naar de kamer. Maria geeft haar poppenkind te drinken. Het water sijpelt langs het gezicht van de pop op het stoffen lijfje. Alsof er stille tranen langs haar wangen lopen.

'Waar zitten jullie?'

Luisa veert op. Vader! De stem van vader. Wat leuk! Het is al even geleden dat hij hen bezocht heeft.

Vader loopt de kamer in en Luisa en Maria stormen op hem af. Luisa hangt al om zijn nek. Maria trekt aan Luisa's been.

Vader tilt Luisa even van de grond en drukt haar stevig tegen zich aan. Dan zet hij haar weer neer en pakt Maria op.

Even later zit hij bij Maria op de theevisite. De halfnatte pop zit op zijn schoot.

'Ik wil graag suiker in mijn thee,' zegt hij tegen Maria. Maria pakt een potje waar een lepeltje in staat en doet zogenaamd de suiker in de thee.

Vader neemt een slokje en spuugt het meteen terug in het bekertje. 'Het is zout!' roept hij uit. Maria giert van de lach.

De deur klapt open en Mauricio rent naar binnen. 'Hey pap!' Hij stormt op vader af. Vader kan net op tijd het kopje thee op tafel neerzetten.

De middag vliegt voorbij. Vader eet deze keer mee. Moeder heeft de tafel gedekt. Oom Carlos zit naast haar en vader zit tussen Mauricio en Maria in. Luisa kijkt rond. Het voelt even alsof het weer net zo is als vroeger... 9

Het is een momentje stil. Iedereen slaat een kruis en bidt voor het eten.

'Eet smakelijk!' roept oom Carlos vrolijk.

Luisa houdt oom Carlos goed in het oog. Hij praat levendig en druk met vader. Toch ziet hij Luisa kijken.

'En... Luisa, nog gescoord vandaag?' vraagt hij.

'Morgen gaan we weer voetballen. Vandaag had iedereen wat.'

'Vergeet niet om me morgen de uitslag te vertellen!'

De maaltijd duurt niet lang. Na het eten wast moeder de vaat. Luisa pakt een theedoek en droogt haastig af. Over haar schouder kijkt ze af en toe de kamer in.

Maria begint al wat moe te worden. Ze ligt op de grond bij haar pop. Mauricio zit bij vader op schoot. De radio staat zachtjes aan. Mauricio valt in slaap op de schoot van vader.

Pap staat op legt eerst Mauricio op bed in de slaapkamer. Dan tilt hij Maria op en legt haar voorzichtig naast de slapende Mauricio neer.

Als hij weer op de bank gaat zitten, gooit Luisa haar theedoek over een stoel en gaat naast hem zitten. Vader slaat zijn arm om haar heen. Uit de radio komt geen muziek meer. Vader reikt opzij en zet hem wat harder.

‘Even luisteren naar het nieuws.’

‘Opnieuw heeft president Uribe in het noorden van Antioquia een aanval gedaan op een legerkamp van de guerrilla’s*. Het kamp staat nu onder controle van de overheid...’

10 ‘Pap...’ zegt Luisa aarzelend. Vader kijkt op en draait de radio wat zachter.

‘Wat heeft oom Carlos voor werk?’

‘Waarom vraag je dat?’ Vader kijkt haar verbaasd aan.

Luisa haalt haar schouders op. ‘Zomaar.’

‘Hij doet klussen voor anderen. Verdient hij goed mee.’

‘Wat voor klussen?’

Nu is het de beurt voor vader om zijn schouders op te halen. ‘Van alles.’

Wat een vage antwoorden.

‘Gevaarlijke klussen?’ vraagt ze.

Vader trekt haar even tegen zich aan. ‘Je moet niet te veel vragen. Alles wat je weet, daar moet je wat mee.

Wat heb je eraan?’

Luisa zucht. Ze komt met vader niets verder. Waarom antwoorden volwassenen altijd zo vaag op moeilijke vragen? Dit is iets wat ze per se wil weten. Bij moeder hoeft ze dit soort vragen helemaal niet te stellen.

Vader staat op van zijn stoel. ‘Ik ga er zo vandoor Luisa.’

Luisa staat ook op. Ze heeft opeens zin om brutaal te doen. ‘Waarom bent u bij ons vandaan gegaan en bij die andere vrouw gaan wonen?’ vraagt ze boos. ‘Nu

* *Guerrilla's* – gewapende groeperingen die opkomen voor de landlozen.

moet u steeds een eind reizen om ons te zien. En elke keer moet u weer weg.'

'Bij Beatriz thuis is dat toch ook zo,' fluistert vader.

'Ik ga nu, maar kom snel weer terug. Echt.'

Luisa loopt met vader mee door de smalle, donkere gang.

Bij de deur kust hij haar nog een keer. Dan loopt hij snel het pad af, de donkere nacht in, op weg naar zijn andere vrouw.

II

Hoofdstuk 2

Wat een afwas! Alsof mam het een week lang voor haar opgespaard heeft! Luisa pakt een grote pan en duwt hem in het sop. Moeder is buiten. Ze wast de kleren. Mauricio en Maria zullen wel in die geheime hut zijn.

In de kamer hoort ze oom Carlos fluiten. Hij repareert de tafel. Als oom Carlos in huis is, klinkt er altijd muziek. Als hij niet fluit dan zingt hij wel. Of hij heeft de radio aan met Vallenatomuziek. Of hij telefoneert.

'Buenos tardes*!'

Er wordt op de deur geklopt en geroepen. Luisa veegt haar sophanden af aan haar T-shirt en strijkt met een halfnatte hand haar haren achterover.

Er wordt weer geroepen. 'Hola, hola!'

Rustig aan hoor, denkt Luisa. Ze gaat naar de voordeur en doet open. Er staan drie mannen voor de deur.

* *Buenas tardes* – goedenavond

Eén man kijkt haar recht aan.

Er trekt een rilling over haar rug. De man is fors gebouwd en heeft een grote snor. Een paar donkere, bruine ogen kijken haar hard aan. Hij draagt grote zware schoenen. De twee andere mannen zijn net iets kleiner en hebben allebei de handen op de rug. Ze dragen alle drie een groene jas.

‘Is Carlos thuis?’ vraagt de man met de snor vriendelijk. Zijn stem past niet bij zijn ogen.

12 ‘Eh... ja die is thuis. Moet ik hem roepen?’ vraagt Luisa twijfelend.

‘Ja, we willen hem even spreken,’ zegt de man vriendelijk.

Luisa loopt naar de kamer. Ze ziet dat oom Carlos heeft meegeluisterd. Hij kijkt haar vragend aan.

‘Mannen die u willen spreken,’ zegt Luisa kortaf.

‘Aha, dat is mooi,’ doet oom Carlos luchtig.

Hij loopt langs haar heen en legt even zijn grote hand op haar hoofd. Luisa ziet nog net hoe oom Carlos de mannen de hand schudt.

Ze moet maar verder met de afwas. Traag loopt ze naar de keuken. De vieze pannen trekken haar niet. Even doorbijten, dan is ze straks klaar.

Luisa pakt het schuursponsje en poetst er driftig op los.

Een daverende knal. En nog een.

Het vaatwerk rinkelt. Wat is dat?

Moeder rent naar binnen. ‘Wat gebeurt er?’ vraagt ze angstig. Luisa haalt haar schouders op.

‘Waar is Carlos?’

‘Buiten. Er was bezoek voor hem, drie mannen. Hij liep naar buiten met ze.’

Moeder kijkt Luisa met grote ogen aan. Even staat ze doodstil in de keuken. Dan draait ze zich om en rent door de gang naar de voordeur. Op de stoep blijft ze staan. Luisa vliegt achter haar aan.

‘Nee!’ schreeuwt moeder uit. Ze slaat een hand voor haar mond. ‘Nee, Maria bewaar me!’

Luisa duwt haar moeder opzij en pakt haar arm.

Waarom doet moeder zo raar? Waarom gilt ze zo? Luisa volgt haar moeders blik, de tuin in.

Ze ademt heel diep in. Oom Carlos! Hij ligt onder de bananenboom op de grond.

13

Voorzichtig laat ze moeder los en loopt ze in de richting van de bananenboom. Dan lijkt het zwart voor haar ogen te worden.

Wat ligt hij daar vreemd. Zo stil. Bij zijn hoofd is een rode vlek zichtbaar, die langzaam groter wordt. Luisa grijpt met beide handen naar haar buik en buigt een beetje voorover. Ze moet bijna overgeven.

‘Dood! Hij is dood. Mijn eigen broer!’ Moeder schreeuwt het uit.

Luisa loopt terug en knijpt moeder hard in de arm. Het gaat haar door merg en been.

Hoe kan dit? Wie heeft dit gedaan?

Opeens wordt ze vreselijk bang. Zouden die mannen nog in de buurt zijn?

Er komen mensen uit de buurt aanlopen. Ook buurvrouw Carolina.

Het lijkt alsof ze droomt. Moeder vliegt Carolina om haar hals en schreeuwt het uit. ‘Ik wist dat dit zou gebeuren. Vreselijk! Vandaag is het gebeurd. Wat moet ik doen? Ik moet hier weg!’

Luisa kijkt nog even naar die vreemde oom Carlos. Lijkbleek. Zijn handen langs zijn lichaam. Dan draait ze zich om. Ze kan er niet langer naar kijken.

Buurvrouw Carolina pakt haar hand. 'Luisa, kom mee naar binnen. Dit is niks voor jou.'

Ze trekt moeder ook mee in de richting van het huis.

'Snel Luisa, zoek jij de kleintjes op. Ze zijn vast in hun hut aan het spelen, achter op het veld! Zorg dat ze oom Carlos niet te zien krijgen!' beveelt Carolina.

14 Luisa wordt bijna het huis uit geduwd. Ze struikelt onhandig door de achterdeur naar buiten.

Ze loopt, maar haar hoofd bonst. Droomt ze of lag oom Carlos er echt?

Achter hun huis is een open veld met hoog gras. Als ze een paar meter door het hoge gras loopt, komt ze bij een bomengroep. Tussen de bomen is een hut gebouwd.

'Mauricio, kom mee naar huis. Snel!' Ze bukt en kijkt zoekend rond. Mauricio en Maria komen tevoorschijn.

'Waarom? We waren net zo leuk aan het spelen.'

'Kom nu! Opschieten. Ik moest je van moeder ophalen. Ze moet je wat vertellen.'

Luisa zet er de pas in. De kleintjes kunnen haar bijna niet bijhouden maar het kan haar niets schelen. Ze wil snel thuis zijn. Stel je voor dat die mannen hier nog rondlopen en hen gaan beschieten!' Luisa huivert.

Gelukkig kan ze via de achterdeur naar binnen. Zo zien de kleintjes niks. In de kamer zit moeder te bellen met de mobiel van Carolina. Buurvrouw Carolina ziet hen aankomen en loopt op hen af.

'Luisa, jij moet mij helpen. Je moeder wil hier zo snel mogelijk weg. Morgenvroeg al. Er moet veel gebeuren.'

Weg? Veel gebeuren? Waar praat Carolina over?

‘Waar gaan we dan naar toe?’ vraagt Luisa verward.

‘Misschien kunnen jullie naar Cartagena. Daar woont een nicht van je moeder.’

‘Waar is oom Carlos?’ vraagt Luisa zacht.

Carolina seint met haar ogen naar de kleintjes en brengt haar wijsvinger voor haar mond.

‘Daar praten we straks over. Nu moet je naar mij luisteren. Ik ga arepa’s* bakken, voor vanavond en voor morgen, als jullie op reis gaan. Zoek jij maar een grote tas. Pak zoveel mogelijk kleren in en de belangrijkste spullen die je nodig hebt.’

15

Luisa loopt de woonkamer door naar de slaapkamer. Moeder is in het andere kamertje de tassen aan het pakken. Ze hoort haar rommelen in de grote kast.

Onder het bed staat een grote tas. Luisa gooit de plastic tassen die er in zitten eruit. Ze pakt een doek en veegt de tas aan de binnenkant schoon.

Ze opent de kast en pakt een stapel shirts. Met een zucht propt ze die in de tas.

Even naar moeder toe. Ze heeft zoveel te vragen.

Luisa loopt naar de slaapkamer waar moeder is. Bij de deur blijft ze staan. Moeder lijkt ver weg. Ze staat voorovergebogen bij haar tassen. Luisa hoort dat ze huilt. Langzaam loopt ze weer terug naar haar kamer. Ze zet de tas op het bed en zoekt verschillende stapeltje kleren bij elkaar. Voor haar zelf, voor Mauricio en voor Maria. Daarna gaat ze op het bed zitten, met haar hoofd in haar handen. Als Carolina haar roept, schrikt ze op.

‘Kom in de keuken wat arepa’s eten met jam. Je moet wel eten.’

* Arepa – maiskoek (gebakken met maismeel)

Luisa loopt achter Carolina aan. Haar hoofd lijkt vol met tranen te zitten die er niet uit kunnen. Ze heeft geen zin in eten. Toch gaat ze zitten neemt een arepa. De kleintjes spelen in de kamer. Ze hoort Mauricio hard lachen. Die begrijpt niet wat er allemaal aan de hand is. Moeder neemt geen tijd om te zitten. Ze eet al lopend een arepa.

Het is laat geworden. Buiten is het al donker. Carolina tikt Luisa op haar schouder.

16 'Ik ga er vandoor. Morgenochtend ben ik er weer. Dan help ik jullie met de laatste dingen.'

Luisa loopt met Carolina mee naar de deur. Ze verdwijnt in het donker. Luisa staart het donker in. Een koude rilling trekt weer over haar lichaam.

Zouden die mannen nog in de buurt zijn. Achter in de tuin, bij de struiken?

Ze doet de deur zorgvuldig op slot.

Moeder komt de gang in. Ze kijkt Luisa even aan en strijkt langs haar arm. 'Kom Luisa, gauw naar bed. Morgen moeten we vroeg weg, naar Cartagena. Daar woont mijn nicht Paola. Ze kan ons vast helpen.'

Luisa loopt de slaapkamer in, knielt neer en zegt haar avondgebed op. Ze trekt haar pyjama aan en kruipt snel in bed. Moeder doet overal de lichten uit en kleedt zich in het donker om. Moeder komt naast haar liggen en slaat een arm om haar middel. Luisa heeft zo veel te vragen maar er komt niks uit haar mond. Haar hoofd bonkt nog steeds. Ze zucht diep en sluit dan toch maar haar ogen. In de hoop dat ze in slaap valt.